

Ivana Gubić

Iva Lakić Parać

Odsjek za indologiju i dalekoistočne studije

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

igubic@ffzg.unizg.hr

ilakic@ffzg.unizg.hr

<https://www.doi.org/10.17234/9789533791319.09>

Poezija u nastavi japanskog i kineskog jezika

Sažetak: Književnost može biti moćno sredstvo u jačanju motivacije za učenje stranih jezika i dobra podloga za poticanje čitanja i pisanja u svrhu ovladavanja bogatijim jezičnim fondom. Posebno mjestu u tom procesu ima poezija jer nosi poruke koncentrirane u tekstu kraćeg formata. Cilj ovog članka je predstaviti neke od mogućnosti uporabe japanske i kineske poezije u procesu učenja jezika na nižem i srednjem stupnju.

Ključne riječi: nastava stranog jezika, japanska poezija, kineska poezija, waka, haiku, jueju, kreativno pisanje

Uvod

Iako na prvi pogled samorazumljiva, intencija da se književnost koristi u nastavi stranog jezika nije bila uvijek prihvaćena. Početkom dvadesetog stoljeća dominira metoda uporabe književnog teksta za „ilustraciju gramatičkih pravila” (Duff i Maley, 1990: 3), dok sredinom dvadesetog stoljeća prevladava tendencija potpunog odbijanja korištenja književnog teksta u nastavi jezika. Tada je književnost gotovo iščezla iz kurikula stranih jezika (Carter, 2007), a prioritet je dan metodologiji s fokusom na lingvistiku. Danas ipak prevladavaju teorije koje potiču korištenje književnosti u nastavi jezika i ističu različite vrijednosti koje nosi književni tekst. Pri tom neki teoretičari ističu književnost kao sredstvo za izoštravanje lingvističkih i kognitivnih sposobnosti studenta koje ga pak navode ka boljem razumijevanju čovjekova bivanja (Lazar, 1993), dok dru-

gi naglašavaju važnost razumijevanja specifične kulture koje čitanje i analiziranje književnih tekstova na nastavi stranog jezika omogućava (Collie & Slater, 1987; Floris, 2004; Hernández Riwes Cruz, 2010; Tayebipour, 2009; Van, 2009).

Kako navode Bobkina i Stefanova (2016), osamdesetih i devedesetih godina dvadesetog stoljeća nastaje nova paradigma koja ističe nužnost obrade kulturnih i književnih sadržaja u nastavi stranih jezika. Njihova uporaba postaje važna zbog formiranja kritičkog razmišljanja i poticanja kreativnosti kod studenata. Prema Langer (1997: 607), upravo književnost potiče studente da „promišljaju svijet oko sebe, otvaraju horizonte, propituju, interpretiraju, povezuju i istražuju”. Drugim riječima, zato jer književni tekstovi daju mogućnost razvijanja kritičkog mišljenja te dubljeg promišljanja i sagledavanja društvenih problema, u posljednjim se desetljećima inzistira na njihovoj većoj uporabi u nastavi jezika.

Dok su se u prošlosti književni tekstovi koristili kao izvor učenja gramatike i vokabulara, s vježbama koje su ciljale na puko razumijevanje značenja pročitaneog teksta, recentne studije upućuju na važnost uključivanja studenata u proces davanja narativnih značenja, odnosno stavljanja studenta u poziciju aktivnog učesnika koji će znati kreirati i predstaviti vlastitu interpretaciju određenog djela (Egan, 2005; Guerin, Labor, Morgan, Reesman, & Willingham, 2005; Hall, 2015; Yaqoob, 2011). Takve teorije potiču kritičku analizu književnog djela, aktivno učenje (engl. *active learning*) i pristup u kojem je student u fokusu (engl. *learner-centered approach*).

U članku ćemo prezentirati teorijsku podlogu za uporabu književnosti, posebno poezije, u nastavi učenja stranog jezika te obrazložiti zašto mislimo da je poezija prikladna u nastavi japanskog, odnosno kineskog jezika. U konačnici ćemo predložiti konkretne aktivnosti i načine na koje se poezija može iskoristiti u učenju jezika, ali i za aktivnije uključivanje studenata u raznim fazama procesa savladavanja gradiva.

Književnost u nastavi stranog jezika

Prema Savvidou (2004), uporaba književnosti/poezije u nastavi stranog jezika mora se oslanjati na kombinaciju ili integraciju triju modela: kulturnog, jezičnog i modela osobnog rasta. Tri su glavna razloga za to: lingvistički, metodološki i motivacijski. Lingvistički, korištenjem različitih autentičnih tekstova studenti dobivaju uvid u kompleksnost određenog jezika; metodološki, književna djela u studentima senzibiliziraju proces čitanja; i konačno motivacijski, književni tekstovi na prvo mjesto stavljaju užitak čitanja pa je sama reakcija na tekst jako važna.

Takav integrativni pristup dalje se oslanja na aktivnosti koje se dijele na tri kategorije: aktivnosti prije čitanja, aktivnosti tijekom čitanja i aktivnosti nakon čitanja (Pa-

navelil, 2011; Shibata i Yokota, 2013). Aktivnosti prije čitanja trebale bi potaknuti znatiželju i zanimanje prema djelu koje će se obraditi. Aktivnosti tijekom čitanja mogu uključivati slušanje djela, čitanje teksta u sebi i na glas, pretraživanje riječi (jezične vježbe), obraćanje pažnje na ritam, intonaciju i zvučnost. Aktivnosti nakon čitanja trebale bi uključivati izražavanje reakcija na pročitano, osobne interpretacije, diskusije, *role play*, odgovaranje na postavljena pitanja, pamćenje određenih izraza.

Možemo reći da su zbog njihove svestranosti i tematske raznovrsnosti, načini korištenja književnih djela na nastavi doista mnogobrojni. Primjerice, tiho čitanje za vlastiti doživljaj teksta, čitanje na glas kao vježbe govora za čitatelja i slušanja za slušatelje, vježbanje komunikacije putem dramskih prikaza dijelova pojedinog teksta ili pisanja osvrta ili vlastitih kreativnih tekstova.¹ Na ovaj način učenici mogu koristiti prethodno naučene jezične vještine, bilo u govoru, čitanju, slušanju ili pisanju. Ovakve aktivnosti mogu se nadopuniti i različitim drugim materijalima, poput audio-tekstova, glazbe, video isječaka, svaki od kojih doprinosi ukupnom doživljaju i iskustvu učenja stranog jezika.

Osim toga, tekstovi u udžbenicima su osmišljeni kako bi predstavili i demonstriali uglavnom pojedine jezične pojave, dok književni tekstovi zahtijevaju od čitatelja emotivnu uključenost, korištenje mašte, kao i određeno poznavanje i razumijevanje kulture iz koje jezik dolazi, pa tako aktiviraju i učenikove kognitivne funkcije, te razvijaju kreativnost. (ibid.)

Poezija u nastavi stranog jezika

Poezija se služi jezikom na poseban način: rimom, ritmom i metrom. Ona je sredstvo za dijeljenje iskustva, pričanje priče, izražavanje osjećaja ili ideja. Reafirmira našu ljudskost i otkriva da, bez obzira na kojem kraju svijeta živjeli, svi dijelimo ista pitanja i osjećanja. Poezija je snažno sredstvo koje već stoljećima uspijeva prenijeti suštinske vrijednosti različitih kultura.

Poetski tekst je evokativnog karaktera, a njegova imaginativnost, oslanjanje na osjećajnost i osobno iskustvo čini ga jako zanimljivim studentima stranih jezika (Llach, 2007). Razlikuje se od svakodnevnog jezika jer kombinira riječi na neobičan način, daje im posebno, preneseno značenje, igra na muzikalnosti riječi i izraza. Sve to čini je potencijalno dobrim oruđem u rukama nastavnika. Prema Panavelilu (2011), neke od pogodnosti uporabe poezije u nastavi jezika su sljedeće:

- a) može se koristiti kao vrijedan izvor učenja jer omogućava studentima uvid u autentični jezični materijal;

¹ Više na <https://www.adhoc.hr/knjizevnost-nastavi-stranih-jezika/> (pristupljeno 1.5.2022.)

- b) omogućava obogaćivanje vokabulara na originalan način pružajući zapamtljiv kontekst;
- c) potiče razvoj kreativnosti kroz izražavanje novih ideja;
- d) motivira na daljnje učenje jer rezultira snažnim emotivnim reakcijama;
- e) razvija međukulturnu svijest neophodnu u razumijevanju drugog jezika i kulture;
- f) bavi se univerzalnim temama i čovjekovim htijenjima s kojima se studenti mogu identificirati i na taj način omogućava njihovu osobnu uključenost.

Kod odabira poezije važno je imati na umu da pjesma mora imati određeni nivo kompleksnosti koji će biti izazovan, ali ne i pretežak studentima. Tematski i sadržajno bi trebala poticati diskusiju među studentima, odnosno njihovu emocionalnu reakciju i ne bi trebala iziskivati preveliku intervenciju nastavnika (Rush, 2001). Osim toga, trebalo bi uzeti u obzir potrebe studenata, njihovu motiviranost, zainteresiranost i kulturološku pozadinu (Panavelil, 2011). Odabrana poezija mora biti odgovarajuće dužine i prilagođena stupnju vladanja jezikom. Moglo bi se reći da je odabir poezije najvažniji trenutak u procesu jer utječe na reakciju, percepciju i motivaciju spram učenja.

Kako prenosi Antika (2016), Parkinson & Thomas (2000) navode na koje se načine poezija može izučavati na satovima jezika:

1. Poezija nosi parafrazirajuća značenja, što znači da student može objasniti njezino značenje svojim riječima.
2. Jezik kojim je napisana pjesma se može analizirati lingvističkom aparaturom, što bi uključivalo sistematičku deskripciju korištenih riječi i izraza.
3. Studenti se mogu uključiti u diskusiju iznoseći osobne doživljaje pjesme, odnosno svoj subjektivni dojam.

Poezija je, dakle, prikladna u nastavi stranog jezika jer predstavlja različite lingvističke aspekte nekog jezika (neobične sintaktičke oblike, polisemiju i homofoniju riječi, aliteraciju). Riječi koristi na neuobičajene načine, daje im posebno, imaginativno značenje ili kombinira zvučnost riječi na originalan način (fonološki, leksički, sintaktički, semantički, grafološki) (Ramsaran, 1983: 36). Drugim riječima, upoznavanje studenata s različitim mogućnostima jezika podiže njihovu svjesnost o mogućnostima njegove uporabe, o njegovoj prilagodljivosti ili primjenjivosti u odnosu na komunikacijsku situaciju. Poezija obogaćuje i saznanja o kulturi jezika koji se uči, jer omogućava uvid u prošlost (tradiciju), ali i modernu kulturu „zemlje čiji se jezik uči” (Collie i Slater, 1987: 4), stoga je literarno i kulturno relevantan izvor znanja. Osim toga, izaziva i snažnu povratnu reakciju u čitatelja pa i na taj način po-

tiče motivaciju za daljnje učenje (ibid.: 226). Studenti mogu osjećati da poezija na neki način govori o njihovim životima, o tome kako su se u nekom trenutku osjećali, mogu se identificirati s autorom, osjetiti da priča i njihovu priču (McKay, 1986: 194). Motivirajuća je ukoliko od studenata traži osobni angažman jer omogućuje identifikaciju kroz osobno iskustvo. Čitatelj zapravo kreira svoju vlastitu pjesmu kroz interakciju s tekstom, a ova interakcija iziskuje još veći angažman u čitanju.

Haiku u nastavi japanskog jezika

Osvrnemo li se na japanski kontekst, potencijal koji u nastavi japanskog jezika nosi japanska poezija, posebno u kratkoj formi haikua, već je prepoznat i neke su recentne studije japanskih autora posvećene toj temi. Tako, primjerice, Aiba (2017) naglašava kako čitanje haiku poezije studentima omogućava dublje razumijevanje japanske kulture, no istovremeno može uzrokovati i neke poteškoće samom nastavniku. Prema njegovom tumačenju, nastavnici japanskog jezika uglavnom vide potencijal haiku poezije, ali mnogi će odustati od takvih sadržaja jer misle da sami nemaju dovoljno teorijskog znanja o njoj. Stoga autor predlaže tri načina implementacije haikua u nastavi: integracijom, validacijom i kreacijom. Prvi podrazumijeva saznanja o povijesti haikua i pravilima komponiranja (uporaba *kigoa* i *kirejija*), drugi, upoznavanje s najvećim pjesnicima i njihovim najpoznatijim radovima, a treći samostalno pisanje haikua. U ovom procesu student otkriva nova saznanja o japanskoj kulturi istovremeno jačajući četiri lingvističke vještine: čitanje (reading - R), slušanje (listening - L), govorenje (speaking - S) i pisanje (writing - W).

Tokui (1997) primjećuje kako ograničena forma haikua (5-7-5) otkriva neograničeni svijet mogućnosti te da je ljepota haikua upravo u ovoj kontradikciji. Naglašava kako ni sama nije haiku stručnjakinja, no to je nije spriječilo da u nastavi japanskog jezika koristi haiku, pritom dajući nekoliko vrlo konkretnih primjera njegove uporabe. Autorica, naime, izbjegava upoznati studente s ustaljenim interpretacijama pojedinih uradaka, već ih izlaže strukturi 5-7-5 koju sami „dešifriraju” i metodom vizualizacije pročitano stvaraju vlastiti scenarij. U sljedećem koraku, studenti tu sliku moraju nacrtati. Zanimljivo je vidjeti kako crteži pokazuju odlike japanskog jezika. Vizualizirajući, primjerice, haiku 枯れ枝に鳥のとまりけり秋の暮れ,² neki su nacrtali jednu, neki dvije, a neki puno ptica (japanski jezik ne poznaje jedninu i množinu).

² on a withered branch
a crow has settled
autumn evening

iz *The Selected Poems of Matsuo Bashō* (prev. David Landis Barnhill)

Zanimljivu uporabu haikua u nastavi jezika predstavlja i Tomooka (1994), koja posredstvom *kigoa* (季語, riječi koje asociraju na pojedina godišnja doba) studentima pojašnjava jedan od stupova japanskog kulturnog identiteta: fascinaciju ljepotom prirode, te Kobayashi (2012) koja *kireji* (切れ字, usjek; „riječ koja siječe”) vidi kao priliku za vježbanje savladavanja gramatičkih čestica.

Primjer uporabe japanske poezije na studiju japanologije

Promotrimo sada i neke od mogućih uporaba *waka* 和歌 poezije od 31 mora u nastavi jezika. Naime, studenti slobodnog studija japanologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na prvoj godini studija uče o klasičnoj japanskoj književnosti, najvećim pjesnicima i pjesničkim zbirkama razdoblja Nara (710-794) i Heian (794-1185). Pjesme su se studentima predstavljale u engleskom prijevodu dok nismo došli na ideju da ih pokušamo pročitati i na japanskom. Iako su pjesme u originalu napisane na klasičnom japanskom, ponekad prilično različitom od suvremenog koji se uči na satovima jezičnih vježbi i jezičnih seminara, ohrabrila nas je činjenica da je najviše upotrebljavana forma *wake* prilično kratka: čini je tek 31 mora (5-7-5-7-7). Polako smo krenuli s čitanjem i analizom najpoznatijih uradaka japanskih careva, njihovih konkubina, redovnika, plemića i vojnika stražara. Ulazili smo u svijet Nara i Heian razdoblja, ali na jedan potpuno nov i jedinstven način. Inkorporiranje jezične analize u čitanje i razumijevanje teksta učinilo je čitanje poezije puno višeslojnijim i zanimljivijim procesom, kako iz jezične tako i iz kulturološke perspektive.

Pritom je osnovna ideja ovakvih aktivnosti zapravo bila stimulacija interakcije između samih studenata, te između studenata i nastavnika. U nastavku je primjer uporabe *waka* poezije u nastavi japanskog jezika:

Aktivnosti prije čitanja

Krenimo od naslova zbirke, što mislite da naslov znači? Pronađite sve *kanjije* (znakove) i pokušajte ih prevesti u smislenu cjelinu.

万葉種 (Manyōshū)³ ①万 ②葉 ③集

Analizirat ćemo pjesmu Kakinomoto no Hitomaroa, jednog od najvećeg pjesnika razdoblja Nara:

Shikishima no / Yamato no kuni wa / kotodama no / tsukuru kuni zo / masakiku
ari koso

しきしまの大和の国は 言霊の助くる国ぞ 真幸くありこそ

(*Manyōshū*, 3254)

The land of Yamato is a land
Where the word-soul gives us aid;
Be happy, fare you well! (NGS, p. 59)⁴

Aktivnosti tijekom čitanja

Razumijevanje teksta:

1. Istražite pojmove *shikishima*⁵ i *kotodama*⁶.
2. Objasnite poruku pjesme.

Lingvistička analiza teksta:

1. Pronađite značenje, izgovor (*on yomi/kun yomi*) i par složenica svakog znaka.
2. Odredite more 5-7-5-7-7.

(U nastavku su neki od studentskih radova, no ne odnose se svi na gore navedenu *waku* jer studenti mogu sami izabrati između 15 ponuđenih pjesama.)

3. Pročitajte interpretaciju pjesme na suvremenom japanskom jeziku.

意味：「日本の国は言葉の精霊が人々を助けてくれる国だ。だから、私がおくるこの言葉も、きっと助けになってくれることであろう。真幸くありこそは、無事であってほしいという意味です。」⁷

Aktivnosti nakon čitanja

1. Pričajte značenje pjesme u obliku kratkog eseja ili komentara na japanskom jeziku.

³ *Manyōshū* je najstarija zbirka japanske poezije nastala u razdoblju Nara, 8. stoljeće. Naslov zbirke u doslovnom prijevodu znači „Zbirka deset tisuća listova”, no točno značenje naslova do danas nije razjašnjeno. Neki znanstvenici smatraju da znak 葉 *yō* označava *koto no ha* (riječi), tumačeći tako značenje naslova zbirke kao „zbirku bezbroj riječi”, dok drugi smatraju da isti znak označava „eru”, tumačeći tako naslov zbirke kao „zbirku zadnjih deset tisuća godina”.

⁴ Nippon Gakujyutsu Shinkōkai. 1965. *The Manyōshū: The Nippon gakujyutsu shinkōkai translation of one thousand poems with the texts in romaji*. New York: Columbia University Press.

⁵ *Shikishima* je lokacija u Nari koja se u povijesnom tekstu *Nihon shoki* („Kronike Japana”) spominje kao prijestolnica jednog od careva.

⁶ U starom se Japanu vjerovalo da *waka* posjeduje čudesnu, magičnu moć, *kotodamu*, moć evociranja osjećaja (u skladu sa šintoističkim vjerovanjem u *kamije*, duhove „energiju” prisutne u svim stvarima). *Kotodama* je više antropološki, a manje književni koncept; stari su Japanci

Radovi studenata 1. godine (Mateja Bertović, Marta Mikša, Lucija Bakotić i Franka Puharić):

漢字	カタカナ	ローマ字	読み	意味	例文	漢字	読み	意味
大	ダイ	DAI	ダイ	おお	大い	大	ダイ	おお
和	ワ	WA	ワ	わ	和	ワ	ワ	わ
国	クニ	KUNI	クニ	くに	国	クニ	クニ	くに
言	コト	KOTO	コト	こと	言	コト	コト	こと
雨	アメ	AME	アメ	あめ	雨	アメ	アメ	あめ
助	タケ	TAKE	タケ	たけ	助	タケ	タケ	たけ
真	マコト	MAKOTO	マコト	まこと	真	マコト	マコト	まこと
幸	サイハイ	SAIHAHAI	サイハイ	さいはい	幸	サイハイ	サイハイ	さいはい

ミクワ ヌルロ 2 (万葉集 223)

漢字	画数	筆順	パタン	部首	読み方	単語	意味
山	3	1 山	金型	山	ヤマ	富士山	YAMANA
岩	8	1 山 2 石	上下型	山	イワ	岩	STENNA, KAHEN
桜	10	1 木 2 艸 3 木	五右型	木	サクラ	桜	KORUEN
桜	8	1 木 2 艸 3 木	五右型	木	サクラ	桜	JASTUR
知	8	1 火 2 口 3 心	右左型	火	チ	知	ZNATI
侍	9	1 人 2 刀 3 止	左右型	人	サマ	侍	ČEKATI
鳥	16	1 勹 2 勹 3 勹 4 勹 5 勹 6 勹 7 勹 8 勹 9 勹 10 勹 11 勹 12 勹 13 勹 14 勹 15 勹 16 勹	左右型	鳥	トリ	鳥	PTAKA
妹	8	1 女 2 女 3 女 4 女 5 女 6 女 7 女 8 女	左右型	女	イモ	妹	MLADA SASTRA, DJEVOJKA

2. ČAR DOHEI: POEZIJA U FUNKCiji RITMICKA

漢字	カタカナ	ローマ字	読み	意味	例文
大	ダイ	DAI	ダイ	おお	大い
和	ワ	WA	ワ	わ	和
群	グン	GUN	グン	ぐん	群
山	ヤマ	YAMA	ヤマ	やま	山
天	テン	TEN	テン	てん	天
登	トウ	TOU	トウ	とう	登
立	リツ	RITSU	リツ	りつ	立
国	クニ	KUNI	クニ	くに	国
見	ミ	MI	ミ	み	見
原	ハラ	HARA	ハラ	はら	原
煙	エン	EN	エン	えん	煙

KANJI	BRUJ POTREBA	ROMANISED POTREBA	UDJORAK	RADIKAL	ČITANJE	ZNAČENJE
1) 七	2	七	DEJAVI INTER. (NEKADIMANO SLOVA UHRENO)	一	OH YOH: 7 KUN YOH: 7, 11 FU: 7	SEBAM
2) 賢	16	賢	CIJELI	貝	OH YOH: ゲン KUN YOH: ゲン	INTELIGENCIJA MURUST
3) 人	2	人	CIJELI	人	OH YOH: ジン KUN YOH: ジン, 11, 2	ENDELI OSBAMA
4) 欲	11	欲	LIJEVO DEJAVI	欠	OH YOH: コツ KUN YOH: コツ 12, 6, 9	PANJAN DEKSA
5) 酒	10	酒	CIJELI	酉	OH YOH: シウ KUN YOH: シウ, 20	SAKE ALKOHOL

vjerovali da riječi posjeduju moći koje mogu utjecati na materijalni svijet (pozitivno, ali i negativno) i stoga su se prema njima odnosili s velikom pažnjom, ritualno ih iskorištavajući. *Kotodama* se može tumačiti i kao dokaz buđenja nacionalnih osjećaja prema kojima poezija na japanskom može biti superiornija od one na kineskom jeziku.

7 <http://www.geocities.jp/neizisasa/manyousyu.html> (pristupljeno 1. 5. 2022.)

Kako vidimo iz primjera, japanska poezija je iznimno zanimljiva zbog pedagoškog potencijala njezinog sadržaja koji često odražava ideje klasičnog Japana utjelovljene u samoj srži japanske kulture. To se primjerice odnosi na *makura kotobe* (*shikishima* u našoj pjesmi), riječi koje su neka vrsta ključa za razumijevanje poruke pjesme, ali i pojmove poput *kotodame* koji se mogu sagledati iz više kutova. S druge strane, lingvistički pruža mogućnost sagledavanja leksika iz mnogostrukih perspektiva kakve klasični udžbenici za nastavu jezika ne nude.

Karakteristika japanske poezije je akumulirajuće znanje, što znači da se iste metafore, asocijacije, stilske figure i slike reinvenijom koriste generacijama. S obzirom da takva poezija u sebi nosi veliko „kulturno znanje”, razumljiva je njezina relevantnost i nebrojene mogućnosti koje pruža u procesu usvajanja znanja o japanskom jeziku, kulturi i tradiciji.

No najvažnije, predstavljeni sadržaj sadrži komponentu aktivnog sudjelovanja, što je omogućeno samostalnim istraživanjem značenja pojmovu *shikishima* ili *kotodama* te aktivnim povezivanjem dijelova raznih sadržaja, odnosno samostalnom lingvističkom analizom i pretraživanjem nepoznatih riječi i znakova. Studenti svaki od predstavljenih *kanjija* (大, 和, 国, 言, 靈, 助, 真, 幸) 1. analiziraju tako da samostalno pretražuju njihovo čitanje i značenje, ali ih i 2. stavljaju u širi kontekst različitih složenica, čime se upoznaju s njihovim brojnim semantičkim mogućnostima i tako proširuju svoja lingvistička saznanja. Na ovaj način učenje rezultira, s jedne strane, osnaživanjem jezičnih vještina, a s druge, novim saznanjima o japanskoj književnosti, povijesti i kulturi.

Jueju u nastavi kineskog jezika

Okrenimo se sada mogućnostima koje u procesu usvajanja kineskog jezika pruža kineska poezija. Poezija dinastije Tang (618-907) smatra se jednim od vrhunaca predmoderne kineske i istočnoazijske književnosti i kulture, a usporedo sa sve većim brojem kvalitetnih prijevoda na stranim jezicima, počinje se smatrati i važnim dijelom svjetske kulturne baštine. Posebno se to odnosi na najkraću Tang pjesničku formu, *jueju* 绝句, odnosno katrenu koja se može sastojati ili od četiri peterca pa sveukupno imati 20 kineskih znakova ili četiri sedmerca sa sveukupno 28 znakova. Također je to vrsta takozvane regulirane Tang poezije, što znači da se pri pisanju *jueju* trebaju slijediti pravila o izmjenama tonova, cezurama, rimi ili paralelizmu među vrstama riječi između stihova. *Jueju* i danas uživa veliku popularnost u kineskim govornim područjima, a ujedno je i forma preko koje se tamošnja, mahom predškolska djeca prvi put susreću s književnosti, ali i kineskim pismom općenito. Pamćenje i recitiranje *jueju* pjesama djeci pomaže kod usvajanja

nja novih riječi i kineskih znakova te služi kao osnova za razvoj osjećaja za jezičnu estetiku.

Kada se uzme u obzir status *jueju* u kineskoj kulturi i njezina važnost u ranom jezičnom obrazovanju, prirodno se nameće i pitanje možebitne uloge *jueju* i u podučavanju kineskog jezika neizvornim govornicima. No, s *jueju* se najčešće susreću oni koji osim jezika izučavaju i kinesku književnost i kulturu, dok se u samoj nastavi kineskog jezika polaznici upoznaju s tek nekoliko reprezentativnih primjeraka, i to u okviru jednostavnih kulturoloških jedinica nastavnog programa, a ne same jezične instrukcije.⁸ Jedan od razloga tome svakako je činjenica da su *jueju* pisane na klasičnom kineskom jeziku, koji je od suvremenog pisanog jezika koncizniji (pa se riječi najčešće sastoje od jednog umjesto dva sloga/znaka) i s drugačijim i fleksibilnijim, ili pak manje izraženim gramatičkim strukturama i sintaktičkim odnosima. Ali, kako ćemo vidjeti u nastavku, ove karakteristike klasičnog kineskog jezika ne moraju biti prepreka za pisanje *jueju*, a niti bi trebalo biti nužno da se *jueju* pišu isključivo na klasičnom kineskom.

Ipak, u posljednjih nekoliko godina, sve se češće javljaju prijedlozi o načinima korištenja *jueju* i u nastavi kineskog jezika (Qu, 2011; Dong, 2013; Xu, 2106; Wang, 2017).⁹ Ističe se potreba za kriterijima odabira *jueju* u skladu sa stupnjem kineskog jezika, načini objašnjavanja jezičnih elemenata u pjesmama te kulturne i povijesne pozadine pjesama u međukulturalnom nastavnom okruženju. Također, uz teorijski dio, prilažu se i konkretni nastavni planovi s naglašenim prednostima podučavanja *jueju*, kao što su usvajanje i vježbanje kineskih tonova i izgovora, dublje razumijevanje vokabulara suvremenog kineskog jezika, pobuđivanje novog interesa za kinesku kulturu te pozitivne reakcije učenika na takvu vrstu nastave.

Pisanje poezije u nastavi stranog jezika

Osim razmatranja kako čitanje, recitiranje i analiziranje *jueju* pjesama pridonosi u nastavi kineskog jezika, potrebno je razmotriti i mogućnost pisanja vlastitih *jueju* pjesama kao dodatnog dijela nastavnog procesa. Takozvano „kreativno pisanje” u nastavi stranog jezika jedna je od novijih tema u metodici podučavanja stranog jezika. Dan Disney, primjerice, naglašava kako je potrebno napraviti odmak od fokusa na nedostižnu razinu izvornih govornika ili pretpostavku da se kod usvajanja stra-

⁸ U jednoj od serija udžbenika za učenje kineskog jezika, izdan je i udžbenik u cijelosti posvećen Tang pjesmama, ali prvenstveno s ciljem da učenike upozna s Tang pjesničkom tradicijom (Lu, 2022).

⁹ Činjenica da se ovdje radi o magistarskim radovima ukazuje na prethodnu neobrađenost same teme, ali i na potrebu za njezinim dubljim izučavanjem.

nog jezika i ne može govoriti o nekoj kreativnoj produkciji. Umjesto toga, Disney predlaže preusmjeravanje pažnje na jedan drugi parametar kod pisanja na stranom jeziku, a to je međukulturalna i međujezična estetika koja u tom procesu pogotovo dolazi do izražaja, i zbog koje bi takvu produkciju i trebalo ohrabrivati (Disney, 2014).

Budući da je poezija i jedna od najkraćih književnih žanrova, a istovremeno se pojavljuje i u različitim formama, upravo pisanje poezije može poslužiti i kao dobar početak stvaralaštva na stranom jeziku, bez obzira na stupanj učenika. Poezija se, stoga, već koristi u nastavi stranog jezika, i to ne samo kao pomoć u izgradnji vokabulara, u usvajanju vještina korisnih u pismenom izražavanju općenito i u vježbanju težih jezičnih elemenata, već i zbog osjećaja postignuća koje inače nerjetko izostaje u dugotrajnom usvajanju stranog jezika. Važno je, pritom, napomenuti da svi mogu pisati poeziju, bez obzira na godine ili jezični stupanj, i da učenici obično dobro prihvaćaju aktivnosti koje istovremeno sadrže elemente učenja jezika i kreativnog izražavanja (Schroeder, 2010).

Jedan od najpoznatijih primjera uspješne primjene, ali i promidžbe (strane) poezije je japanski haiku koji je već postao sinonim za japansku kulturu i koji kod štovatelja potiče radoznalost i prema drugim aspektima japanske kulture. Osim toga, haiku se podučava i u mnogim osnovnim i srednjim školama diljem svijeta kao obavezni dio nastavnog programa, a sve je više učenika i studenata japanskog jezika koji haiku pjesme pišu i na japanskom jeziku.¹⁰

I kinesko je pjesništvo imalo određen utjecaj na Zapadu, posebice među pjesnicima imažistima početkom 20. stoljeća (Ming, 1999). Tu su značajnu ulogu imali i prevoditelji koji su predlagali različite strategije prevođenja kineske poezije - od maksimalnog zadržavanja formalnih elemenata pjesme, do slobodnog prijevoda temeljenog na motivima i slikama originalne pjesme.¹¹ Unatoč tome, iako postoje sličnosti između *jueju* i haikua (primjerice u zadanom broju slogova kod haikua i broja znakova kod *jueju* ili općenito u kratkoći forme), za razliku od haikua, ni sam pojam *jueju* još nije zaživio u zapadnim jezicima, a mnogi možda uopće nisu ni čuli za tu pjesničku formu. Ipak, u posljednjih nekoliko godina, na internetu se mogu naći upute za pisanje *jueju* na engleskom jeziku,¹² a moguće je sudjelovati i u natjeca-

¹⁰ Na web stranici udžbenika iz japanskog jezika, *Tobira*, svake godine održava se *haiku* natjecanje na koje svatko može poslati svoje pjesme na japanskom jeziku (<https://tobiraweb.9640.jp/haiku/>). (pristupljeno 1. 3. 2023.)

¹¹ Ilustrativan primjer je kratko djelo *19 ways of looking at Wang Wei* u kojem se analizira 19 različitih prijevoda jedne pjesme Tang pjesnika Wang Weija na nekoliko jezika (Weinberger, 1987).

¹² Primjerice, na stranicama <https://poems.com/features/what-sparks-poetry/jonathan-stalling-on-spring-snow/> i <https://nie.newsok.com/wp-content/uploads/Asian-Heritage-Student-Poster.pdf>. (pristupljeno 1. 3. 2023.)

nju u pisanju *jueju*, također na engleskom.¹³ Budući da je broj onih koji uče kineski jezik u stalnom porastu, za očekivati je da se *jueju* počne pisati i u nastavi kineskog kao stranog jezika.

Primjer pisanja *jueju* na studiju sinologije

Na slobodnom studiju sinologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, studenti treće godine već nekoliko godina imaju zadatak napisati jednu *jueju* pjesmu na kineskom jeziku, ali u sklopu nastave iz kineske književnosti. Stoga njihovi uradci, kao i dojmovi nakon pisanja, mogu poslužiti kao osnova za razmatranje mogućnosti češćeg pisanja *jueju* pjesama sa svrhom usvajanja ne samo kineske kulture i književnosti, već i jezičnih kompetencija.

Budući da studenti slobodnog studija imaju otprilike šest do osam sati jezičnih vježbi iz suvremenog kineskog jezika tjedno, razina studenata treće godine odgovara nižem srednjem stupnju. Zato se u nastavi iz književnosti (dva sata tjedno) pretežno koristi hrvatski i engleski jezik, ali se kraća djela, poput pjesama, što je više moguće, čitaju na originalu. Tang poezija obrađuje se unutar četiri tjedana, s time da se u uvodnom predavanju studenti upoznaju s kulturnom i povijesnom pozadinom pjesničkog stvaralaštva Tanga te pravilima pisanja regulirane poezije, odnosno *jueju*. Također, obrađuje se i nekoliko reprezentativnih pjesama, poput Li Baijeve pjesme „*Jing ye si* 静夜思” (*Misli u tihoj noći*), koje su zbog svoje univerzalne tematike dovoljno razumljive i bez dubljeg poznavanja te pjesničke tradicije.¹⁴ Na kraju, već nakon uvodnog predavanja, studentima se daju upute prema kojima trebaju napisati *jueju* pjesmu do sljedećeg predavanja.¹⁵

¹³ Jedno od poznatijih natjecanja, pod nazivom *Newman Prize for English Jueju*, organizira Sveučilište u Oklahomi (http://www.ou.edu/cis/sponsored_programs/institute-for-us-china-issues/newman-prize-for-chinese-literature/young-writers-awards). (pristupljeno 1. 3. 2023.)

¹⁴ Na kineskim forumima o podučavanju kineskog jezika neizvornim govornicima, ali i u stručnim člancima, često se spominje kako strani (Zapadni) učenici i studenti ne mogu razumjeti kulturno-povijesnu pozadinu i motive koji se javljaju u Tang pjesmama pa je stoga te pjesme bolje izostaviti u nastavi kineskog jezika. Takva razmišljanja moguća su posljedica i kulturnog esencijalizma zbog kojeg se i elementi univerzalnih pojava i vrijednosti, poput ljubavi, prijateljstva ili čežnje za domom, pripisuju posebnostima neke kulture. S druge strane, i učenicima u Kini nastavnici objašnjavaju značenja pojedinih pjesama jer njihov jezik i kontekst nastanka nije uvijek očigledan, a prošlost je i za njih „strana zemlja” (<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1603487175743200369&wfr=spider&for=pc>, <https://www.zhihu.com/question/40618860>). (pristupljeno 1. 3. 2023.)

¹⁵ Prema pravilima regulirane poezije i *jueju* u knjizi *How to read Chinese poetry* (Cai, 2007: 162-173): 1. podjela *ping* 平 (1. i 2.) i *ze* 仄 (3. i 4.) tona odgovara jednom od dva prikazana tipa (str. 172); 2. rima je na kraju drugog i četvrtog stiha; 3. posljednja dva stiha podudaraju se po vrstama i spojevima riječi; 4. cezura dolazi nakon prva dva znaka u stihu, pri čemu preostala tri objašnjavaju ili nadopunjuju temu ili scenu započetu u prva dva.

Pisanje regulirane poezije kao što je *jueju*, u kojoj treba paziti na gore spomenuta pravila, predstavlja izazov neizvornim govornicima kineskog jezika koji još nisu dostigli naprednu razinu. No, dvije važne karakteristike te pjesničke forme mogu olakšati njezino pisanje. Naime, kako bi se maksimalno iskoristio ograničeni broj riječi, većina od 20 ili 28 znakova jedne *jueju* spada pod takozvane *shici* 实词 ili punoznačne riječi, poput imenica i glagola čija je uporaba često jednostavnija od takozvanih *xuci* 虚词 ili nepunoznačnih riječi, poput čestica ili prijedloga. Svaki se stih jedne *jueju* pjesme, stoga, sastoji od niza od 5 ili 7 konkretnih slika; scena, predmeta, radnji ili osjećaja.¹⁶ Zajedno s već spomenutim karakteristikama klasičnog kineskog, to za posljedicu ima i da *jueju* ne sadrži ni komplicirane gramatičke elemente za koje bi inače bila potrebna visoka razina znanja kineskog jezika. Najzad, u odnosu na bezbroj mogućnosti prisutnih kod slobodnih formi, i ovakva striktna pravila pisanja te zadane restrikcije, u počecima mogu poslužiti kao jasan putokaz ka pisanju pjesme te „pjesniku” dati određenu dozu samopouzdanja.

Sam proces pisanja *jueju* tako je iznimna prigoda za aktivaciju različitih kompetencija, jezičnih, kreativnih, kulturoloških, koje u drugim nastavnim aktivnostima možda nisu istovremeno prisutne. Prema riječima studenata, za vrijeme pisanja *jueju*, potrebno je razmisliti o različitim aspektima (većinom prethodno naučenih) znakova i riječi - potencijalnim kandidatima za uvrštavanje u pjesmu, kao što su tonovi, rima odnosno završnici, vrste riječi i njihova značenja. Istovremeno, potrebno je koristiti različite alate kako bi se, primjerice, pronašle adekvatne isto ili bliskoznačnice, ukoliko predviđena riječ svojim tonom ili rimom ne odgovara pravilima pjesme.

Iako među završnim uradcima ima pjesama koje osim u formalnim zahtjevima, jezično, stilski i tematski u većoj ili manjoj mjeri podsjećaju na „pravu” *jueju* pa se neke mogu smatrati uspješnijim pokušajima od drugih, važno je napomenuti da većina studenata pozitivno ocjenjuje sam proces pisanja, kojeg opisuju kao spoj umjetnosti i igre po zadanim pravilima. Također, nakon vlastitog pokušaja pisanja, ističu da više cijene Tang pjesme i talent pjesnika, koji su i s višestrukim formalnim restrikcijama uspjeli pisati djela koja djeluju prirodno, neusiljeno i ponekad varljivo jednostavno. Studenti se, stoga, pri pisanju vlastitih pjesama često vraćaju i na reprezentativne Tang pjesme, pažljivo ih iščitavajući, kako bi i sami iskoristili neke od poznatih motiva i dali svojoj pjesmi svojevrsan Tang „stih”. Shodno tome, pisanje *jueju*, istovremeno je i dobra motivacija za višestruko i detaljno čitanje Tang poezije.

¹⁶ Ezra Pound nekoć je zastupao tezu da svi kineski znakovi imaju čvrstu (vizualnu) poveznicu sa značenjem koje izriču pa su stoga idealni za pisanje pjesama, i to na izravan, konkretan i nekićen način. Iako su lingvisti opovrgnuli njegovu tezu o znakovima, Poundova promišljanja i dalje imaju određen utjecaj u području poetike (Saussy et al., 2008).

Pogledajmo sada nekoliko primjera studentskih uradaka s istaknutim *pinyinom* i doslovnim prijevodom svakog znaka kako bi se vjernije ilustrirao original na kineskom jeziku, kao i neke karakteristike i (klasičnog) kineskog jezika i *jueju* forme. Među te karakteristike, na primjer, spadaju jednosložnost riječi u klasičnom kineskom (naspram tendenciji dvosložnosti u suvremenom), izostanak fleksija, odnosno promjena u obliku riječi, ili izostanak zamjenica, što ponekad dovodi do nedefiniranog subjekta. Na mjestima gdje se ispod dva znaka nalazi jedna riječ prijevoda, studenti su koristili dvosložne riječi suvremenog kineskog jezika koje se bolje prevode samo jednom riječju.

1.	冬	天	高	大	雪
	dōng	tiān	gāo	dà	xuě
	zima		veliki		snijeg
	小	兔	找	晴	川
	xiǎo	tù	zhǎo	qīng	chuān
	mali	zec	tražiti ¹⁷	bistra	rijeka
	口	渴	川	则	冻
	kǒu	kě	chuān	zé	dòng
	usta	žedna	rijeka	naprotiv	zaleđena
	哭	完	便	向	南
	kū	wán	biàn	xiàng	nán
	plakati	kraj	zatim	prema	jug
2.	诗	人	夕	梦	枣
	shī	rén	xī	mèng	zǎo
	pjesnik		noć	sanjati	žičula

¹⁷ U hrvatskom prijevodu namjerno su ostavljene riječi u infinitivu ili nominativu jer u originalu sintaktički odnosi nisu jasno izrečeni te postoji mogućnost različitih interpretacija, pogotovo kad je u pitanju (tko ili što je) subjekt pjesme, stiha ili čak i samo dijela stiha.

树 上 挂 黎 明
shù shàng guà lí míng
stablo povrh visi zora

叫 醒 床 头 下
jiào xǐng chuáng tóu xià
probuditi krevet uzglavlje ispod

圆 滑 枣 滚 行
yuán huá zǎo gǔn xíng
okrugla glatka žižula kotrljati se

3. 停 车 林 晦 绿
tíng chē lín huì lǜ
zaustaviti auto šuma tamno zelena

鹿 看 慢 低 头
lù kàn màn dī tóu
jelen gledati polako spuštati glava

夜 晚 征 途 上
yè wǎn zhēng tú shàng
večer putovanje na

黎 明 万 里 留
lí míng wàn lǐ liú
zora tisuće milja ostajati

I u odabiru tema, studenti pokazuju kreativnost te se među njihovim pjesmama mogu naći prepjevi hrvatskih pjesama, pjesme inspirirane stranim pjesmama, preinake poznatih Tang pjesama ili pjesme koje uz pomoć uobičajenih *jueju* motiva opisuju današnje svakodnevne situacije i scene. Prva je pjesma, tako, prepjev hrvatske dječje pjesme „Zeko i potočić”, druga Li Baijeve pjesme „*Jing ye si*”, gdje pjesnik

umjesto mjesečine pored kreveta vidi netom sanjane žižule, a treća je *jueju* inspirirana pjesmama Roberta Frosta o susretima životinja i ljudi.¹⁸

U navedenim primjerima, studenti su većinom primjenjivali pravila o izmjeni tonova i rimi (*chuān-nán, míng-xíng, tóu-liú*), a rjeđe o podudarnosti (paralelizmu) u vrstama riječi drugog dvostihā (koju u određenoj mjeri vidimo, primjerice, u trećoj pjesmi između riječi „večer” i „zora”). Također, koristili su i dvosložne riječi netipične za *jueju*, ali to je razumljivo s obzirom da se studenti također tek na trećoj godini počinju upoznavati s klasičnim kineskim i jednosložnim riječima kojima je moguće zamijeniti dvosložne.

Na temelju dojмова studenata i analize njihovih uradaka, moguće je izdvojiti neke od prednosti pisanja *jueju* u sklopu nastave iz kineskog jezika, kao i problematična mjesta te prijedloge za učinkovitije korištenje *jueju* u svrhu poboljšanja kompetencija iz kineskog jezika, i općenito popularizaciju pjesama među njegovim učenicima i studentima. Dakle, pisanjem *jueju* može se ponavljati stari, ali i vježbati i pamtiti novi vokabular. *Jueju* također može poslužiti za utvrđivanje, pamćenje i vježbanje izgovora tonova riječi. Na kraju, „potraga” za formalno odgovarajućom riječima može pridonijeti obogaćivanju vokabulara sinonimima, ali po mogućnosti onima koji se frekventno koriste u kineskom jeziku.¹⁹

S druge strane, činjenica je da studenti bez solidnih osnova klasičnog kineskog teže razlučuju karakteristike klasičnog i suvremenog jezika pa u svojim pjesmama ponekad koriste suvremene dvosložne riječi ili veći broj zamjenica i čestica, što se kosi s potrebom za ekonomičnošću izričaja koju nameće ograničeni broj znakova *jueju*. Također, u studentskim uradcima nerijetko nailazimo na sintagme ili redoslijed riječi koji u kineskom jeziku mogu djelovati neprirodno. Naravno, zbog kreativne poetske slobode, nije nužno, a možda ni uputno, inzistirati na ekonomičnosti (putem klasičnog kineskog) ili „pravilnom” redoslijedu riječi. No, i tada *jueju* može poslužiti kao prilika za demonstraciju razlika između klasičnog i suvremenog jezika ili osvješćivanje uobičajenog slaganja riječi u kineskom jeziku od neuobičajenog.

Stoga, kako bi se što bolje iskoristio potencijal *jueju* u nastavi kineskog jezika, uzimajući također u obzir navedene poteškoće, bilo bi poželjno da se osmisli udžbenik u kojem će se sažeti glavne osobine klasičnog kineskog, pogotovo leksikološke i sintaktičke, predstaviti reprezentativne *jueju* s univerzalnim temama, opisati pravila te ponuditi različite vježbe za njihovo pisanje. Istovremeno, mogle bi se organizirati radionice i za nastavnike i za učenike/studente s naglaskom na pisanje i

¹⁸ Pjesme su napisali Katarina Pender, Dinko Telečan i Adriana Turkalj. Navedeni studenti dali su usmeno dopuštenje da se njihovi radovi koriste i citiraju za potrebe istraživanja i članka.

¹⁹ Frekventnost se može provjeriti na listama poput <https://lingua.mtsu.edu/chinese-computing/statistics/char/list.php?Which=MO>. (pristupljeno 1. 3. 2023.)

prevođenje *jueju* te izgraditi online platforme za njihovo dijeljenje, objavljivanje i sudjelovanje u natjecajima.

Budući da Tang poezija u kineskim govornim područjima uživa gotovo nedodirljivi status pa se čak i u tamošnjim školama *jueju* više čitaju i „cijene”, a rijetko pišu, moguće je da ovi prijedlozi nekim nastavnicima kineskog jezika budu neadekvatni ili neprovedivi. No, ne samo učenje jezika, već i upoznavanje sa stranom i dalekom tradicijom i njezinim klasicima, najbolje se postiže nekom vrstom aktivnog sudjelovanja; u ovom slučaju, prevođenjem, imitiranjem ili preoblikovanjem postojećih i stvaranjem novih *jueju*.

Zaključak

Književni tekstovi i, dodali bismo, kreativno pisanje, pružaju mnoge lingvističke mogućnosti studentu, ali i nastavniku koji može osmisliti aktivnosti temeljene na materijalima koji stimuliraju veće zanimanje i angažiranost studenta, negoli to mogu drugi, neknjiževni tekstovi (Llach prema Carter i Long, 1991: 3). Naime, pod književnošću smatramo pisana djela, ili njihove ulomke, koje struka i javnost prepoznaje kao kulturnu baštinu određenog prostora i vremena, poput romana, novela, kratkih priča i pjesama. Jasno je da kao takvi, književni tekstovi pružaju zanimljivu priču i uvid u određeno vremensko razdoblje u kojemu je pojedino književno djelo nastalo, no istovremeno, samom prirodom teksta omogućuju proširivanje vokabulara studenata i nove načine izražavanja te mogu poslužiti kao dobra motivacija za daljnje učenje, istraživanje, imitaciju i stvaranje.

Glavni cilj ovakvih aktivnosti zasniva se na komunikacijskom pristupu učenju stranih jezika kojem je u fokusu razvijanje komunikacijskih vještina studenata, a glavna funkcija književnosti i kreativnog pisanja u ovom procesu je transmisija poruke gdje se ta komunikacija između autora i čitatelja ostvaruje. Uz to, književnost posebnu pažnju poklanja formi, što studentu jezika pomaže u promišljanju samog jezika, a to je ujedno još jedan cilj ove komunikacijske metode. Važno je da studenti razvijaju svoje lingvističke kompetencije učeći kako izražavati značenje na stranom jeziku, ali je važno i da razvijaju komunikacijske vještine koje im omogućuju da ta značenja što kvalitetnije prenesu, da koriste jezik za interakciju i kreativnu produkciju. Japanska i kineska poezija predstavljaju autentični lingvistički, socio-lingvistički i kulturni materijal, njihova uporaba u nastavi jezika potiče studente na interakciju i kreativnost, a u takvom procesu studenti postaju aktivni, autonomni i u fokusu procesa učenja i stvaranja.

Literatura

- Aiba, Ibuki. 2017. „Nihongo kurasu ni okeru `haiku wākushoppu` no jissen hōkoku to kōsatsu — haiku ga gakushū-sha ni motarasu mono to kyōshi ni dekiru koto [Report on Haiku Workshops in Japanese Language Classes: What Haiku Brings to Learners and What Teachers Can Do] 日本語クラスにおける「俳句ワークショップ」の実践報告と考察 —俳句が学習者にもたらすものと教師にできること”. *Nihongo kyōiku hōhō kenkyūkai-shi* 日本語教育方法研究会誌 [Japanese Language Teaching Methods Research Association Journal], Vol. 23, No. 2.
- Antika, Rindilla. 2016. „Poetry in EFL Classroom”. *TELL-US JOURNAL*, Vol. 2, Issue 2, pp. 20-35.
- Barnhill, David Landis. 2004. *The Selected Poems of Matsuo Bashō*. State University of New York Press.
- Behrendt, Ulrike. 2013. „Noch'n Gedicht, Kreatives Schreiben im Deutsch als Fremdsprache- Unterricht am Beispiel von Gedichten”. *Fremdsprache Deutsch Zeitschrift für die Praxis des Deutschunterrichts*, 49. (<https://www.fremdsprachedeutschdigital.de/ce/noch-n-gedicht/detail.html>)
- Bobkina J., Stefanova, S. 2016. „Literature and critical literacy pedagogy in the EFL classroom: Towards a model of teaching critical thinking skills”. *Studies in Second Language Learning and Teaching*. Department of English Studies, Faculty of Pedagogy and Fine Arts, Adam Mickiewicz University.
- Cai, Zong-qi. 2007. *How to Read Chinese Poetry, A guided Anthology*. New York: Columbia University Press.
- Carter, R. and Long, M. ur. 1991. *Teaching Literature*. London: Longman.
- Collie, J. i Slater S., ur. 1987. *Literature in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Disney, Dan. 2014. *Exploring Second Language Creative Writing. Beyond Babel*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Dong, Hao 董豪. 2013. „Dui wai Hanyu jiaoxue zhong de Zhongguo gudian shige jiaoxue shijian tanjiu” [Examining the practice of teaching classical Chinese poetry in teaching Chinese as foreign language] 对外汉语教学中的中国古典诗歌教学实践探究”. M.A., diz., Lanzhou University.
- Duff, A. i Maley, A. 1990. *Literature*. Oxford: Oxford University Press.
- Egan, K. 2005. *An imaginative approach to teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Floris, D. 2004. „The power of literature in EFL classrooms”. *K@TA*, 6(1), 1-12.
- Guerin, J., Labor, E., Morgan, L., Reesman, J., & Wilingham, J. A. 2005. *Handbook of critical approaches to literature*. New York: Oxford University Press.
- Hall, G. 2015. *Literature in language education*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Han, Haoyang 韩昊洋. 2017. „Waiguoren xue gushi youdian nan [It is somewhat difficult for foreigners to learn classical poetry] 外国人学古诗有点难”. *Renmin ribao ha-*

- iwai ban*, 17. 2. 2017, vol 9. (http://paper.people.com.cn/rmrhwb/html/2017-02/17/content_1750974.htm)
- Hernandez, Riwes Cruz, J. 2010. „The role of literature and culture in English language Teaching”. *Relingüística Aplicada*, 7, 1-16.
- Keller, John M. 1987. „Development and Use of ARCS model of Instructional Design”. *Journal of Instructional Development*, Vol. 10, No. 3 (1987), pp. 2-10.
- Killander, C. Carla. 2011. „Poetry in foreign language teaching. Aspects of a major challenge”. *Proceedings of the International Conference of Education, Research and Innovation (ICERI)*, Madrid, 18-26.
- Kobayashi, Kanako. 2012. „Haiku gakushu no kanosei [Possibilities of Haiku study] 俳句学習の可能性”. *Bulletin of Osaka University Center for Japanese language and culture*, 10: 23-37.
- Langer, J. 1997. „Literacy acquisition through literature”. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 40, 602-614.
- Llach, Pilar A. 2007. „Teaching Language Through Literature: *The Waste Land* in the ESL Classroom”. *Odissea*, nº 8.
- Lazar, G. 1993. *Literature and language teaching*. Cambridge: Cambridge, University Press.
- Lu, Tiepeng 卢铁澎. 2002. *Tang shi xuandu* [Selection from Tang poetry] 唐诗选读. Beijing: Renmin wuxue chuban she.
- McKay, S. 1986. „Literature in the ESL Classroom”. *Literature and Language Teaching*, ur. C. J. Brumfit i R. A. Carter, Oxford: Oxford University Press, 191-198.
- Maingay, S. 1983. *Making Sense of Reading*. Hong Kong: Nelson Harrap.
- Ming Xie. 1999. *Ezra Pound and the Appropriation of Chinese Poetry*. New York: Routledge.
- Mittal, Reena. 2014. „Teaching English through Poetry: A Powerful Medium for Learning Second Language”, *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, Volume 19, Issue 5, Ver. III (2014), pp. 21-23.
- Nippon Gakujutsu Shinkōkai. 1965. *The Manyōshū: The Nippon gakujyutsu shinkōkai translation of one thousand poems with the texts in romaji*. New York: Columbia University Press.
- Panavelil, Abraham. 2011. „Teaching Poetry in a EFL/ESL Class: An Integrative and Communicative Approach”. *English Language Teaching Voices*, 1 (3).
- Qu, Guimin 曲桂敏. 2011. „Xue Tang shi zai Hanyu zuo wei di er yuyan xuexiao zhong de xiaoguo yanjiu: yi Shanghai mou xie guoji xuexiao de xuesheng wei yanjiu dui-xiang [Research on the effects of learning Tang poetry in schools where Chinese is second language: On the example of students of several international schools in Shanghai] 学唐诗在汉语作为第二语言学校中的效果研究：以上海某些国际学校的学生为研究对象”. M.A., diz., Huadong Shifan University.
- Ramsaran, S. 1983. „Poetry in the language classroom”. *ELT Journal* 37, 1: 36-43.

- Rush, Phillip. 2011. *Behind the Lines: Using Poetry in the Language Classroom*. <https://core.ac.uk/download/pdf/235011964.pdf> (pristupljeno 24. 2. 2022.)
- Saussy, Haun, Stalling Jonathan, Klein, Lucas. 2008. *Ernest Fenollosa and Ezra Pound, The Chinese written character as a medium for poetry, A critical edition*. New York: Fordham University Press.
- Schroeder, Frederic. 2010. „For Better Or Verse - Poetry In The ESL Classroom”. *MA TE-SOL Collection*, 485.
- Shibata Setsue, Yokota Toshiko. 2013. „Nihongo gakushūsha no tame no nihon bungaku: haiku to tanka wo kyōzai toshita nihongo dokkai katsudō no jissen hōkoku [Japanese Literature for Japanese Language Learners: A Practical Report on Japanese Reading Activities Using Haiku and Tanka as Teaching Materials] 日本語学習者のための日本文学：俳句と短歌を教材とした日本語読解活動の実践報告”. *Journal of Canadian Association for Japanese Language Education* 1, vol. 14, 31-53.
- Tayebipour, F. 2009. „In Defence of teaching literature to EFL students in the era of Globalization” u R. Zhang (ur.), *Englishes and literatures-in-English in a globalised world: Proceedings of the 13th international conference on English in southeast Asia* (pp. 213-219). Singapore: National Institute of Education.
- Titus, Julia. 2017. „Using Poetry in a Foreign Language Classroom”. *Conference Proceedings ICT for Language Learning*, Florence, 476 – 481.
- Tokui, Atsuko. 1997. „Ryūgakusei ni haiku o oshieru - nihongo nihon jijō kyōiku no naka de -”, *Shinshūdaigaku kyōiku gakubu kiyō* [Teaching Haiku to International Students - In Japanese Language and Japanese Studies Education] 留学生に俳句を教える－日本語・日本事情教育の中で－『信州大学教育学部紀要』”. *Bulletin of the Faculty of Education, Shinshu University*, Vol. 90, 1-7.
- Tomoka, Junko. 1994. „Ibunkarikai to kisetsu-kan - haiku wo kyōzai ni shita nihon jijō no jūyō [Understanding Different Cultures and a Sense of Seasons: Lessons on Japanese Affairs Using Haiku as Teaching Materials] 異文化理解と季節感－俳句を教材にした日本事情の授業”. *Gengo bunka to nihongo kyōiku* [Language Culture and Japanese Language Education] 言語文化と日本語教育, Vol.7, 37-43.
- Van, T., 2009. „The relevance of literary analysis to teaching literature in the EFL classroom”. *English Teaching Forum*, 3, 2-9.
- Wang, Zelin 王泽霖. 2017. „Dui wai Hanyu zhong gaoji jieduan Tang shi jiaoxue yanjiu [Research on the teaching of Tang poetry to intermediate and advanced level Chinese language learners] 对外汉语中高级阶段唐诗教学研究”. M.A. diz., Inner Mongolian Shifan University.
- Weinberger, Eliot. 1987. *Nineteen ways of looking at Wang Wai. How a Chinese poem is translated*. New York: Moyer Bell Limited.
- Xu, Hui 徐慧. 2016. „Tang shi za Taiguó zhōngxué Hanyu ketāng zhōng de yīngyōng yānjiū: yī Mengfū xuéxiào wéi lǐ [Applied research on Tang poetry in Chinese classes

in Thailand's high schools: on the example of Mengfu High School 唐诗在泰国中学汉语课堂中的应用研究 —— 以蒙福学校为例”. M.A., diz., Hunan University.

Yaqoob, M. 2011. „Reader and text: Literary theory and teaching of literature in the twenty first century”. *International Conference on Languages, Literature and Linguistics IPEDR*, 26, 511-515.

Internetske stranice

<https://tobiraweb.9640.jp>

<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1603487175743200369&wfr=spider&for=pc>

[https://www.zhihu.com/question/40618860=](https://www.zhihu.com/question/40618860)

<https://poems.com/features/what-sparks-poetry/jonathan-stalling-on-spring-snow/>

<https://nie.newsok.com/wp-content/uploads/Asian-Heritage-Student-Poster.pdf>

http://www.ou.edu/cis/sponsored_programs/institute-for-us-china-issues/newman-prize-for-chinese-literature/young-writers-awards

<https://lingua.mtsu.edu/chinese-computing/statistics/char/list.php?Which=MO>

<http://www.geocities.jp/neizisasa/manyousyu.html>

Poetry in Japanese and Chinese language classes

Abstract: The authors propose the use of poetry in the teaching of Japanese and Chinese, considering that literary texts and creative writing provide different opportunities for a foreign language acquisition that are not always or equally represented in the textbooks and non-literary texts. Literature can be a powerful tool in strengthening the motivation to learn foreign languages and a good basis for encouraging reading and writing in order to master a richer language fund. Poetry has a special place in this process because it carries messages concentrated in a shorter text format. This article presents some of the possibilities of using Japanese and Chinese poetry in the language learning process at the lower and intermediate level.

Keywords: foreign language teaching, Japanese poetry, Chinese poetry, waka, haiku, jueju, creative writing